

אתגר קרת "תקלה בקצה הגלקסיה"

אתגר קרת, "תקלה בקצה הגלקסיה", הוצאת זמורה ביתן תשע"ח-2018, 159 עמ'.

זהו קובץ הסיפורים השישי של אתגר קרת וסגנונו הייחודי ניכר בהם. הסיפורים של קרת מכים בבטן הקוראים. הם קצרים להפליא. אבל לא ניתן לקרוא אותם במהירות. כל סיפור וסיפור מכריח אותנו להפסיק לרגע ולחשוב על מה שקראנו (ובדרך כלל זה קשה לעיכול). הם מפתיעים אותנו שוב ושוב בדמיונם העשיר, בחוסר ההיגיון ההגיוני, והכל בשילוב של הומור מכאיב ואירוניה.

הגיבורים מעוררים בנו אמפטיה, אנו מזדהים איתם כשהם מגלים לפתע שהעולם הופך להיות פתאום קודר ושונה. הם מוצאים עצמם במצב סוריאליסטי שאין להם שליטה עליו, וגם לנו אין. אנו עוקבים אחרי הקורה איתם ומבקשים כי אלו יראו בנחמה אך כמעט תמיד הנחמה מבוששת להגיע והגיליוטינה היא הנופלת עליהם.

השפה היא מה שמכונה 'שפה רזה'. קרת לא משתמש במלים גבוהות, ציטוטים מהמקורות, מלים נרדפות, ו/או כל תעלול ספרותי אחר. המלים פשוטות, מדויקות עד כאב, ומגדירות בבירור את מה שהן רוצות להביע. באמצעות שפה אישית זאת יוצר קרת עולם הזוי ואבסורדי, שברור לחלוטין

שאיננו קיים ואיננו יכול להיות קיים. אבל בכל זאת אנו מוטים על ידיו להאמין שהכל אמת וגיבורי היקום של קרת אכן נושמים וחיים.

הקובץ החדש שלפנינו 'תקלה בקצה הגלקסיה' הוא דוגמא טובה ליצירתו. עצם השם הוא כמובן סתירה. לא ברור מהי 'התחלה' או 'קצה' של גלקסיה ואיך מגדירים 'תקלה' בגלקסיה אבל זה נשמע טוב. כאילו משהו שקורה אי שם רחוק מאוד מאתנו, אבל מצד שני אנו בכל זאת יודעים עליו. סך הכל מדובר בעשרים ושנים סיפורים קצרים של כחמישה-ששה עמודים בממוצע. הארוך שבהם אורכו שנים עשר עמודים, אך יש גם כאלו בני שני עמודים.

הסיפור הראשון נקרא "הפעם לפני אחרונה שירו אותי מתוך תותח" ומדבר על ליצן בקרקס שיורים אותו מתוך תותח אמיתי כחלק מההופעה. הוא מתחיל בתיאור לכאורה סביר ולאט לאט הולך ומסתבך, מסתבך והולך. סיפור אחר "אל תעשה את זה" עוסק באבא ובן קטן שרואים אדם השוקל לקפוץ מגג הבניין. בעוד האבא מנסה להניא אותו מלקפוץ, הבן מריע לו בהתלהבות ומחכה לזינוק. לתפיסתו מדובר בגיבור-על כמו סופרמן וסוף סוף הוא יכול לחזות בו מתעופף כמו בסרטים.

סיפור אחר, "סולם" עוסק במנהל עבודה שמזמין את אחד הפועלים לשיחת 'מוטיבציה'. אלא שאחרי שתי שורות מתברר כי מדובר ברב מלאכים בגן-עדן הגוער באחד המלאכים, והכל כאילו היו שניהם במפעל ייצור בבאר-שבע. לכלל הסיפורים יש להוסיף 'מעין סיפור' שמופיע במהלך הספר (בעמודים נפרדים). הוא עוסק באדם המבקש להזמין תור לאמו הנכה וניצולת שואה לחדר בריחה. שמו של החדר הוא 'תקלה בקצה הגלקסיה' והתאריך המבוקש הוא דווקא ביום השואה. חלופת הדוא"לים בינו לבין מנהל חדר הבריחה, מהווה את הסיפור (וסיפור זה נתן את שמו לספר כולו).

הסיפורים מעודכנים להפליא במציאות ימינו, אבל לוקחים אותה לכיוונים הזויים. כך למשל אחד מהם, "Goodeed", עוסק בנשים עשירות שנהנות לתת כסף לקבצנים. וכמו לאחרונה בישראל, אפשר לתעל זאת לכיוון ההי-טקי ולהפוך את הצורך לנתינה לרווח כספי. "קארן באה עם הרעיון של

האפליקציה: התוכנה תעבד את כל הנתונים שאנשים יזינו לתוכה על הומלסים בשכונה, או על סתם קבצנים, וכמו ג'י-פי-אס היא תוכל להגיד לך בכל רגע נתון איפה נמצא הקבצן הכי קרוב אלייך".

אתגר קרת הוא אחד הסופרים הישראלים המצליחים ביותר בעולם, אם לא המצליח שביניהם. ספריו תורגמו לכארבעים שפות, ויש לו מעריצים כמעט בכל שפה לה תורגמו. נראה שהיחודיות של כתיבתו היא שגורמת לכך. גיבוריו אינם מאופיינים כישראלים דווקא ולמעשה אפשר לנעוץ אותם בכל מקום בעולם (או בגלקסיה). יש לו אכן סיפורים המכילים מוטיבים יהודיים (השוואה למשל), או מתייחסים למקומות פיזיים בישראל (כגון שפת הים בתל אביב). אבל גם אלו יכולים להיות מוחלפים בנקל. מעבר לרקע, הנושאים בהם הוא עוסק, בדידות אנושית, פנטזיות קיומיות, עולמות חילופיים, הם אוניברסליים להפליא. ממילא, אלו מדברים לליבם של קוראים באשר הם. סיפוריו יכולים להיות אהודים בכל שפה שהיא, והם אכן כאלו.

היו מבקרים שביקרו את ספרו זה כמי שחוזר לעייפה על המוטיבים של קבצי סיפוריו הקודמים. לטענתם, הוא משחזר שוב ושוב את אותם פתיחות, רעיונות, שורות המחץ, ועוד. קשה לנו לקבל ביקורת זאת. נכון הוא שאחרי קריאת רבים מסיפוריו, ניתן להתרגל אליו. אך זהו המצב לגבי כל סופר, מוזיקאי, צייר, ואמן. בפעם הראשונה בה אנו נפגשים בכישרון שלא הכרנו אנו מופתעים ומתרגשים, אך עם הזמן קשה פחות להפתיענו. כך גם בספר שלפנינו שגם אם לא היינו יודעים את שם הסופר, היינו מזהים מיד כי נכתב ע"י קרת. הספר איננו פחות טוב מספריו הקודמים ומשתלב היטב בכלל יצירתו.

מומלץ לכל מי שאוהב את סגנונו של אתגר קרת. ולמי שלא מכיר את יצירתו (אם יש כאלו) זוהי נקודת התחלה מצוינת.